

Zpráva pro DGVT o nových iniciativách v oblasti OVP za období duben-červen 2008

Zaměstnavatelé mohou ovlivnit výuku ve větší míře než dříve

Ministr školství, mládeže a tělovýchovy České republiky Ondřej Liška schválil dalších 82 rámcových vzdělávacích programů. Tyto programy postupně připravuje Národní ústav odborného vzdělávání. Přibližně dvě třetiny už jsou schváleny, poslední část by měla vstoupit v platnost přibližně za rok. Po schválení mají školy vždy dva roky na to, aby si podle nich připravily své vlastní školní vzdělávací programy. Od září 2011 tak budou všechny střední školy učit podle programů, které si samy přichystají.

Důležitou roli při přípravě školních vzdělávacích programů hraje spolupráce se zaměstnavateli z konkrétního regionu. Ta v současné chvíli nejčastěji spočívá v tom, že firmy umožňují žákům praxi a pořádají pro ně exkurze. Se školami, které vyučují učební obory, však firmy spolupracují také při závěrečných zkouškách. Zástupci společností se jich přímo účastní a díky tomu vědí, co mohou od absolventů očekávat a v čem by se škola mohla zlepšit. Mnozí z nich se také podílejí na připravované reformě závěrečných zkoušek, při níž vzniká pro každý obor jednotné zadání. V příštích letech se však podstatně zvýší počet zaměstnavatelů, kteří se budou podílet přímo na vzniku školních vzdělávacích programů.

Tvorbu školního vzdělávacího programu a výuku podle něj si už vyzkoušelo 30 středních odborných škol zapojených do projektu Pilot S. Na začátku analyzovaly svou dosavadní práci a zjišťovaly, do jaké míry jsou jejich absolventi úspěšní při dalším studiu i na trhu práce, jak jsou v podnicích hodnoceni a které kompetence jim podle zaměstnavatelů chybí. K tomu bylo třeba navázat užší spoluprací se zaměstnavateli z regionu. Aby podnik mohl kvalitně spolupracovat se školou, musí mít určeného pracovníka který se tomu bude pravidelně věnovat a který bude tuto „investici do vzdělání“ vnímat jako výhodu nejen pro školu, ale i pro danou firmu.

Zaměstnavatelé dnes vyžadují pracovníky, kteří jsou nejenom zdatní v oboru, ale kteří mají také tzv. klíčové kompetence, jako jsou například komunikační schopnosti, znalost cizích jazyků, schopnost řešit problémy a nést odpovědnost, ochota dít se učit apod. Jednoznačně to potvrzují šetření, která Národní ústav odborného vzdělávání uskutečnil mezi zaměstnavateli v rámci projektu VIP Kariéra. Poněkud překvapivým výsledkem je fakt, že zaměstnavatelé připisují klíčovým dovednostem skoro stejnou vážnost jako těm odborným. Malé firmy je dokonce považují za důležitější než profesní dovednosti, protože zřejmě víc než velké organizace potřebují pracovníky schopné provádět rozmanité činnosti a řešit problémy.

U vyučených absolventů je za nejdůležitější považováno čtení a porozumění pracovním instrukcím, ochota učit se, schopnost týmové práce či adaptabilita. U absolventů maturitních oborů je na prvním místě také čtení a porozumění pracovním instrukcím. Důraz je ale kladen i na ochotu dít se učit, umění komunikace, schopnosti používat výpočetní techniku, řešit problémy a mnohem častěji také znalost cizích jazyků. U pracovníků s vysokoškolským vzděláním se na prvním místě objevuje schopnost řešit problém a na dalších příčkách je schopnost nést odpovědnost, komunikační a rozhodovací dovednosti, ochota učit se a také umění využívat informace a výpočetní techniku. Čím vyšší je vzdělání absolventa, tím jsou nároky podniků větší, takže u vysokoškoláků se týkají prakticky všech klíčových dovedností a v hodnocení důležitosti nejsou skoro žádné rozdíly.

Bílá kniha terciárního vzdělávání

V květnu 2008 byla dána k otevřené veřejné diskusi první verze Bílé knihy terciárního vzdělávání. Jedná se o koncepční a strategický dokument, který stanoví, jakým směrem by se mělo terciární vzdělávání v ČR vyvíjet v následujících 15 až 20 letech, a formuluje potřeby společnosti a očekávání vlády a vnějších aktérů od terciárního vzdělávání (vysokých a vyšších odborných škol).

Bílá kniha navazuje na diskuse k rámcovému návrhu reformy terciárního vzdělávání v roce 2007 a rovněž na zprávu o stavu českého vysokého školství připravenou experty OECD (Tertiary Education Review) z roku 2006. V podobě, v jaké je nyní předkládána, navrhuje následující strategické směry dalšího vývoje:

- inovace **struktury terciárního vzdělávání** směrem k větší diferenciaci podle cílů vzdělávání - kromě převážně profesně zaměřených škol „bakalářských studií“, které umožní systém více otevřít bez rizika snížení kvality, by měly postupně vzniknout typické výzkumné fakulty nebo ústavy, případně celé univerzity, které se soustředí zejména na špičkový výzkum a doktorská studia;
- reforma **systému financování** takovým způsobem, aby školy byly ve větší míře zainteresovány na tom, jak kvalitní vzdělání poskytují, jak naplňují očekávání zaměstnavatelů a jakých výsledků dosahují ve výzkumu a vývoji;
- změna **systému finanční podpory studentů**, zejména zavedení státem poskytovaných nízkouročných půjček a grantů, spoření na vzdělání a efektivnější systém sociálních stipendií;
- reforma systému řízení vysokých škol ve smyslu posílení jejich autonomie a odpovědnosti za vlastní rozvoj;
- zásadní kroky jsou navrhovány i v oblasti podpory **propojení vysokých škol se základním i aplikovaným výzkumem a ve spolupráci vysokých škol s podniky a regiony.**

Po skončení a vyhodnocení veřejné a odborné diskuse by práce měly vyústit do přípravy nového vysokoškolského zákona v r. 2009.